

BALESETEK ELKERÜLÉSE FEGYVEREK ÉS LŐSZER KEZELÉSÉNÉL

Néphadseregünk katonáit a békekiképzés alatt készítjük elő arra, hogy a Hazának, a Magyar Népköztársaságnak kiválóan kiképzett és fegyelmezett, magas politikai tudással rendelkező, önfeláldozásra kész védelmezői legyenek.

A kiképzés során a valóságos harcot minél jobban megközelítő helyzeteket igyekezünk teremteni, és arra szoktatjuk és edzük beosztottjainkat, hogy harccal járó fáradságokat, nagyfokú igénybevételt, az időjárás behatásait, egyszóval mindazt, amit a harcban el kell viselni — valóban elviselni képesek legyenek.

Eközben azonban éberrel őrkdjünk azon, hogy honvédegyéneinket balesetektől megóvjuk, és következetes aprómunkával neveljük őket arra, hogy saját maguk is óvják testi épségüket.

A szomorú emlékű letűnt rendszer honvédségében nem egyszer előfordult, hogy „véletlenül” elsült egy puska, felrobbant egy kézigránát, és súlyos, sokszor halálos végű balesetek keletkeztek. Az ügyet azután lezárták azzal, hogy „a szolgálat sajátosságaiból kifolyólag” fordult elő ez vagy az a baleset.

A mi Néphadseregünkben nem történhetik az meg, hogy egy fegyver „véletlenül” elsül és „véletlenül” valakinek esetleg a halálát okozza a „szolgálat sajátosságaiból” kifolyólag. Nem fordulhat elő, mert nálunk a szolgálat sajátossága nem az, hogy *gondatlanságból, ellenőrzés hiányából* vagy *elégtelen kiképzésből* balesetek történjenek és nem fordulhat elő azért sem, mert *kiváló konstrukciójú fegyvereinknél „véletlenül”* semmi sem történik.

Cikkem további részében röviden összefoglalom azokat az ismereteket, amelyeknek birtokában véleményem szerint a fegyverek kezelése és éleslőszer használata közben a sérülések, balesetek minimálisra csökkenthetők, illetve teljesen kiküszöbölhetők.

Kiképzés, ellenőrzés és fegyelmezés az a hármas út, mely a kérdés megoldásához vezet.

1. Kiképzés.

Az egyes fegyverekkel kapcsolatban az alábbiak ismerete és a szabályok betartása szükséges ahhoz, hogy a baleseteket és szerencsétlenségeket elkerüljük.

a) Kézigránát.

A 48 M. kézigránátot és a gyujtót külön csomagolják, ezért használat előtt a kézigránátot élesíteni kell. Élesítésnél figyeljünk arra, hogy

a gyujtót kizárólag szállítási biztosítókkal ellátott nyélbe helyezzük. Ugyanis a szállítási biztosíték az ütőszeget félreállított helyzetben tartja, így az ütőszeg nem tud a csappantyúba hatolni. A gyujtónak a nyélben történt elhelyezése után arra ügyeljünk, hogy a fej és a nyél összecsavarásakor a csavarmenetet jól húzzuk meg, mert ellenkező esetben az ütőszeg nem éri el a csappantyút.

Dobás előtt a szállítási biztosítékot ki kell húznunk. Ez nem gyujtja be a kézigránátot, de az ütőszeg központos helyzetbe kerül. A begyujtás a dobás lendületével, vagy kézigyujtással történik. Az első esetben a dobási lendület hatására a fej és nyélhez viszonyítva kb. 20 mm-t elmozdul, majd rúgóhatásra visszafut, mire a csappantyúval most már szembeálló ütőszeg behatol a csappantyúba, gyujtja a késleltetőt és 3.5—4.5 mp. múlva bekövetkezik a robbanás.

Ha tehát a szállítási biztosítékot kirántottuk, lendületet vettünk, ne virtuskodjunk a kézigránáttal, dobjuk ki.

A begyujtás történhet kézigyujtással is (egy vagy két kézzel, amikor a fejet kézzel húzzuk el a nyéltől) azonban tilos ennek a begyujtási módnak a használata akkor, ha a kézigránátot adott esetben dobási lendülettel végzett begyujtással dobhatjuk.

Jegyezzük meg az alábbiakat:

— ne szedjük szét a kézigránátot és ne igyekezzünk az esetleges hibákat saját eszközeinkkel (pl. bicskával) javítani;

— a kézigránátot csak a tüzelőállásban élesítsük (parancsra). Az élesítést felügyelet mellett végeztessük.

A gyujtást 3.5—4.5 mp. múlva követi a robbanás, ha tehát az időzítő csappantyú bármi oknál fogva eldurran, a kézigránátot ki kell dobni. Fel nem robbant kézigránáthoz nyúlni tilos. Az ilyen kézigránát hatástalanítását csak fegyvermester végezheti. A gyujtót óvjuk az ütődéstől, torzulástól és ne piszkáljuk.

b) *Pisztoly.*

A pisztolynál a helytelen ürítésből és a helytelen biztosításból keletkeznek balesetek.

Ha a héttölténnyel töltött tárat a fogantyúrészbe helyezzük, a csőbe még nem kerül töltény. Ha azonban a zárat hátrahúzzuk, akkor a kakas a hátrasikló zár hatására tengelyén forogva hátrafelekszik és megfeszül, a hátrahúzózott zár elengedésekor pedig a zár a helyretolórúgó hatására előresiklik és a tárban lévő legelső töltényt a töltényürbe tolja. Tehát a pisztoly töltve, és felhúzott állapotban van. Ha csőre töltöttünk és nem tüzelünk, a pisztolyt biztosított helyzetbe kell állítanunk. Ezt a műveletet igen gondosan és elővigyázatosan hajtsuk végre. Eközben a csőtorkolatot előre és lefelé tartsuk.

A biztosítást a következőképpen végezzük: balkézszel alulról markoljuk át a szánt, jobb kéz hüvelykujját fektessük a kakas recézett végére és erősen visszatartva a jobb kéz mutatóujjával húzzuk hátra a billentyűt. A billentyű húzása azonban csak addig tartson, míg a kakas nyugalmi helyzetéből előre megindul, utána a húzást szüntessük be, mutatóujjunktól vegyük ki, hüvelykujjunkkal pedig lassan, óvatosan engedjük a kakast megakadásig előre. Ebben a helyzetben a csőre töltött pisztoly nem süthető el, ehhez a kakas újbóli hátrahúzása szükséges.

Az ürítést mindig a tár kivételével kezdjük. Utána a zárat húzzuk hátra, hogy a töltényürben lévő töltény kijöjjön. Végül engedjük le a kakast. Ez utóbbit azonban soha ne végezzük a zár előzetes hátrahúzásával, mert a tár kivétele nem jelenti azt, hogy a töltényürben nincs töltény. A kakas leeresztését egyébként úgy végezzük, hogy a pisztolyt jobb kézben tartva a jobbkez hüvelykujjával ellenetartva, a kakast a billentyű állandó húzása mellett lassan engedjük előre.

A pisztollyal kapcsolatban mondottak azonban csak akkor lesznek eredményesek, ha

a) a biztosítást

b) az ürítési fogások sorrendjét (tár kivétel, zár hátrahúzás, kakas leeresztés) alaposan besúlykoljuk és

c) ezen műveletek közben a csőtorkolatot előre és lefelé irányítjuk.

c) *Géppisztoly.*

Balesetek elkerülésére a géppisztolynál az alábbiakra figyeljünk:

1. töltés előtt a zár mellső helyzetben, a zárbiztosító balra tolva az esőköpeny elülső kivágásában legyen, ebben a helyzetben illesszük fel a tárat,

2. akár egyes lövést, akár sortüzet lőttünk, a billentyű elengedése után a zár hátsó helyzetben áll meg, ami azt jelenti, hogy a billentyű újabb meghúzásakor a géppisztoly tovább tüzel,

3. a tüzelés ideiglenes beszüntetésekor a hátul levő zárat hozzuk biztosított helyzetbe. Ehhez a zár fogantyúját húzzuk még egy kissé hátra, hogy a zárbiztosító a hátsó kivágással szembe kerüljön és a zárbiztosítót nyomjuk be balra. A fogantyú mozgatásával ellenőrizzük, hogy a beállítás a zárbiztosítóra pontosan megtörtént-e:

— állásváltoztatás esetén a zárat állítsuk elülső helyzetbe. Ehhez természetesen a zár hátsó helyzetben való biztosítása után a tárat le kell venni. Ezután jobb kézzel megfogva a zárfogantyút, azt kibiztosítjuk és a balkéz mutatóujjával az elsütő billentyűt megfogva a zárat lassan előreengedjük és a zárbiztosítóval rögzítjük. Utána a tárat újból felillesztjük.

4. Ha tüzelés közben a zár nem csukódik be teljesen, a töltényürben pedig töltény van, a zárat kézzel előretolni szigorúan tilos, mert a géppisztoly elsülhet.

5. A géppisztoly összeszerelt állapotban történő megvizsgálásakor igen gondosan nézzük meg, hogy a zárbiztosító helyesen működik-e a zár elülső, illetve hátsó helyzetében.

d) *Puska.*

A puskánál az alábbiakat tartjuk szem előtt:

a) a tüzelés tartós (végleges) beszüntetésekor a puskát ürítsük.

b) a tüzelés átmeneti beszüntetésekor (pl.: állásváltoztatás) a puskánkat biztosítsuk. Ehhez az ütőszeganyag recézett tárcáját két ujjal húzzuk hátra ütközésig és fordítsuk balra. Ekkor az ütőszeganya a tok végére fordul és lépcsős része a fogantyúrész biztosító nyugaszába kapaszkodik. A puska elsütése és a fogantyúrész elforgatása mindaddig nem lehetséges, míg az ütőszeganyát eredeti helyzetbe vissza nem fordítjuk. A biztosítás helyességéről úgy győződnek meg, hogy a fogantyúrész gombjára könnyedén ráütünk. A biztosításnak feloldódnia nem szabad.

e) *Golyószóró.*

A golyószóróval kapcsolatban tudnunk kell, hogy:

a) a dobtárat csak a töltőfogantyú hátrahúzása után illesztjük fel;
b) a dobtár felkapcsolása alkalmával a töltényvezetőben lévő legfelső töltény a zár útjába került, tehát a golyószóró töltött és tűzkész helyzetben van;

c) a billentyűbiztosító benyomása nélkül a billentyű elhúzása és így a zár előrefutása nem lehetséges;

d) a golyószóró megvizsgálásakor mindig alaposan győződjünk meg arról, hogy a billentyűbiztosító és az elsütőszerkezet hibátlanul működik-e: a billentyűbiztosító felnyomása nélkül a billentyűnek nem szabad hátrafelé mozdulni.

Az eddig elmondottak kiképzési feladatok. A fegyverek leírásának, működésének oktatása alkalmával kell az itt felsoroltakat alaposan el-sajátítani, mondhatnám, besulykoltatni, hogy ez minden honvédegyénnél ösztönös munka legyen.

A kiképzés folyamán állandóan hívjuk fel a figyelmet arra, hogy az éles tölténnyel töltött fegyverrel, éles kézigránáttal virtuskodni, könnyelműsködni vétkes dolog. Még üres fegyverrel sem lehet élőlényre cél-ozni. Célzási gyakorlatok közben az oktató oldalt álljon.

Tanítsuk meg a fegyverek töltésének és ürítésének módját őrszol-gálatban (A-32-b. 44. p.).

Minden honvédegyénnel ismernie kell az általa használt fegyver-rel betartandó biztonsági rendszabályokat. Itt a hézag és ellövés — va-lamint átlövással kapcsolatos biztonsági rendszabályokra gondolok. Fegyvert soha ne adjunk át úgy, hogy „üres vagy töltött, biztosított“ szavakkal ne jeleznénk a fegyver helyzetét. De ne váljék ez sablonná, hanem teljes felelősséggel tegyük.

2. Ellenőrzés.

Helytelenül járnánk el akkor, ha a fegyverrel és éles lőszerrel elő-fordulható balesetek kiküszöbölését csupán mint kiképzési kérdést tekin-tenénk.

A kiképzés során megtanulja a honvédegyén mindazt, amit saját bajtársai testi épségének megóvása érdekében be kell tartani, de állandó, következetes ellenőrzés szükséges ahhoz, hogy mindez szinte természetévé váljék.

Állandóan ellenőrizzük a töltés, ürítés és biztosítás fogásának hely-es végrehajtását, töltés és ürítés közben a csőtorkolat tartását, a fegy-verek működését.

Az elkövetett hibákat azonnal jelentsük, nem lehet szemet huny-nunk a legkisebb szabálytalanság felett sem.

Különös gonddal ellenőrizzük a kiadott lőszer-t. E téren elkövetett lazaság gyakran volt már szerencsétlenségek okozója. A kiadott lőszerrel mindenki pontosan számoljon el. Lőtéren töltényt elveszteni tilos.

Minden őrészen az élestöltény kellálladéka meg van határozva. Ennek ellenőrzése helyőrségi őrészeknél az állomásparancsnok, belső őrészeknél az alakulat parancsnokának kötelessége. Az őrészet megvizsgáló előljárók, ügyeletes tisztek minden esetben győződjenek meg a lőszer szabályszerű kezeléséről.

Meglepetésszerűen ellenőrizzük a honvédegyének ládáját, felszerelését, nincs-e valakinél éleslőszer.

Gondos kiképzés és alapos ellenőrzés mellett nem fordulhat elő, hogy valakinek a kezében kézigránát robban, mert nem dobta ki időben, hogy a pisztoly tisztogatás közben elsül, mert töltény maradt a töltényürben vagy a kakast helytelenül állítja biztosított helyzetbe, hogy a géppisztolyon a zár nincs biztosított helyzetben, hogy töltött fegyvert átad úgy, hogy erre nem hívja fel a figyelmet, vagy szabálytalanul éles töltényt rejteget.

3. Fegyelmezés.

A kiképzés és ellenőrzés mellett a balesetek kiküszöböléséből fegyelmi kérdést kell csinálnunk.

Lőkiképzési szabályzatunk kimondja, hogy minden darab töltény elvesztése esetén a vétkeket fegyelmi fenytéssel kell sújtani.

A felelősség kérdését minden esetben vessük fel és éljünk a Fegyelmi Szabályzatban biztosított jogokkal, ami egyben kötelességünk is.

Ha a fegyver „véletlenül” elsül, nem térhetünk napirendre az eset felett azzal, hogy „szerencsére nem történt semmi baj.” Állapítsuk meg, miért volt benne élestöltény, ha jogosan volt töltve, miért nem volt biztosítva, ha a fegyver biztosítóberendezése hibásan működik, miért nem győződött meg a bajtárs a fegyver kifogástalan működéséről, betartotta-e az előírt biztonsági rendszabályokat, a parancsnok részéről meg volt-e a szükséges ellenőrzés, megtörtént-e a kellő kioktatás stb.

Fentiekben igyekeztem összefoglalni azokat a legfontosabb előírásokat, melyek szem előtt tartásával éles lőszer használata esetén a balesetek elkerülhetők.

Természetesen szabályzataink, segédleteink, és utasításaink azon határozványainak ismerete is szükséges, melyek a fegyver kezelésére, megvizsgálására, lőszerkezelésre és elszámolásra, a lőtéren való magatartásra, biztonsági rendszabályokra vonatkoznak. Ezen előírások felsorolása nem lehetett cikkem célja, mert a szabályzatokban foglaltak elsajátítása mindnyájunk kötelessége.

Dolgozó népünk örömmel és büszkén küldi fiait az ő hadseregébe, a Néphadseregbe. Rossz szolgálatot tesz, sőt bünt követ el az, aki gondatlanságból, virtuskodásból a maga vagy bajtársai életét, vagy testi épségét veszélynek teszi ki, és vétkes mulasztást követ el az a parancsnok, aki nem vigyáz a reá bízott legfőbb értékre — az emberre.